

FUNȚIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ
SUPPLEMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Înmânarea diplomelor absolvenților Academiei, promoția 2015

O adevărată zi înălțătoare de primăvară a trăit Academia de Administrare Publică vineri, 24 aprilie, împreună cu cei 242 de absolvenți ai săi, zi memorabilă pentru fiecare dintre ei, prilejuită de înmânarea diplomelor care încununează munca asiduă de doi și jumătate de studii de masterat și acumularea de cunoștințe temeinice la specializările Administrația publică, Management, Drept constituțional și drept administrativ, Relații internaționale, Management informațional în administrația publică. Sala de festivități a Academiei, arhiplină în această zi luminată, radia de bucuria și emoțiile fi-rești ale absolvenților, mulți dintre ei fiind îmbrăcați în vestimentația simbolică a acestei zile de o semnificație

binele și prosperarea țării.

Prim-prorectorul Academiei, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, adresând sincere cuvinte de felicitare absolvenților, le-a

Asistența a onorat simbolurile naționale – Imnul de Stat și Drapelul Republicii Moldova.

Prezent la ședința festivă, ministrul de interne al Republicii Moldova, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, care de-a lungul

mai multor ani de activitate în cadrul Academiei a depus mult efort și inițiativă reformatoare pentru modernizarea acestei instituții de elită de învățământ superior, a menționat în mesajul său

(Continuare în pag. 3)

deosebită, ce inaugurează o nouă etapă și noi perspective pentru o carieră de succes în serviciul public întru

urat succese în activitatea lor de mai departe, dorindu-le să se încadreze activ în procesele de integrare europeană a țării noastre.

SUMAR

Festivitatea de înmânare a diplomelor.....	1, 3
Oficial.....	2
Viața Academiei.....	3
Absolvenții promoției 2015.....	4
Cooperare internațională.....	5
Eficiența energetică.....	6
Administrația publică locală.....	7
Transparența comunitară.....	8
În lumea științei și a tehnicii.....	9,10
Dura lex, sed lex.....	11
Diverse. Rezervația „Suta de movile”.....	12

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a participat la ședința din 27 aprilie a Consiliului național pentru reformarea organelor de ocrotire a normelor de drept. În luarea sa de cuvânt, Șeful statului a declarat că reformarea sistemului judecătoresc reprezintă o premisă indispensabilă a procesului de consolidare a statului de drept, iar angajamentele care vizează justiția sunt cuprinse în

Combaterea corupției - o preocupare constantă a statului

Acordul de Asociere încheiat cu Uniunea Europeană.

DI Nicolae Timofti a subliniat că prevenirea și combaterea corupției trebuie să rămână o preocupare constantă a autorităților statului: „Salut Hotărârea Curții Constituționale din 16 aprilie curent care a recunoscut constituționale normele care reglementează confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită. Consolidarea capacităților instituționale ale CNJ este, de asemenea, importantă. Ministerul Justiției a elaborat un pachet de legi prin care se urmărește fortificarea mecanismului de verificare a declarațiilor cu privire

la venituri și proprietate, declarațiilor de interese personale, controlul respectării prevederilor legale privind conflictul de interese și regimul de incompatibilități impus unui șir de persoane cu funcții publice.

Adoptarea în anul 2014 a Legii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor și punerea ei în aplicare de la 1 ianuarie anul curent trebuie să producă rezultate. În context, se impune consolidarea rolului Inspecției judiciare în procesul de aplicare a răspunderii disciplinare a judecătorilor”.

DI Nicolae Timofti a formulat unele propuneri cu privire la

reforma justiției.

„Trebuie intensificat controlul asupra activității executorilor judecătorești, notarilor, administratorilor autorizați, mediatorilor și a altor funcționari din sistem. Nu mai puțin importantă este perfecționarea activității avocaturii, precum și îmbunătățirea asistenței juridice garantate de stat.

Reabilitarea victimelor infracțiunilor încă își așteaptă reglementarea și, cu această ocazie, solicit o implicare maximă din partea autorităților abilitate în definitivarea acestei legi extrem de necesare”, a conchis șeful statului.

OSCE va susține activitatea grupului parlamentar de lucru pentru examinarea statutului special al Găgăuziei. Declarația a fost făcută de Înaltul Comisar al OSCE pentru Minoritățile Naționale, Astrid Thors, în cadrul întrevederii cu Președintele Parlamentului Andrian Candu. Discuțiile au vizat importanța adoptării Strategiei de integrare a minorităților naționale din Republica Moldova, elaborată cu sprijinul OSCE, precum

Statut special al Găgăuziei

și evoluțiile din UTA Găgăuzia.

Speakerul Andrian Candu a menționat că în următoarele zile va fi creat grupul de lucru pentru examinarea statutului special al Găgăuziei în contextul prevederilor constituționale. Grupul parlamentar va fi format din deputați din Parlamentul Republicii Moldova și Adunarea Populară a Găgăuziei, iar în calitate de observatori vor fi invitați reprezentanți ai UE, OSCE, Consiliului European, societății civile. Scopul activității acestei structuri va fi de a asigura un mecanism instituțional de dialog permanent dintre Chișinău și Comrat și a soluționa problemele curente.

Potrivit speakerului, Parlamentul Republicii Moldova își propune să contribuie la consolidarea capacităților funcționale ale Adunării Populare a Găgăuziei.

„Vom transfera continuu și permanent expertiza noastră Adunării Populare, îi vom ajuta prin intermediul diferitelor proiecte implementate cu sprijinul partenerilor noștri de dezvoltare. Funcționarii publici parlamentari de la Chișinău și cei de la Comrat vor colabora de câte ori va fi necesar în vederea transferului de bune practici”, a menționat Andrian Candu.

Totodată, Șeful legislativului a anunțat că săptămâna trecută președintele Adunării Populare a Găgăuziei a parti-

cipat, pentru prima dată, în calitate de membru al delegației oficiale a Parlamentului Republicii Moldova la ședința Consiliului Adunării Interparlamentare a CSI.

La rândul său, Înaltul Comisar al OSCE pentru Minoritățile Naționale, Astrid Thors, a declarat că OSCE va oferi în continuare Republicii Moldova expertiza și asistența necesară în vederea integrării eficiente a minorităților naționale. Oficialul a salutat eforturile depuse de autoritățile de la Chișinău pentru elaborarea Strategiei de integrare a minorităților naționale și lansarea procesului de consultare a acesteia cu societatea civilă.

În cadrul ședinței Consiliului național pentru reformarea organelor de ocrotire a normelor de drept Primul-Ministru, Chiril Gaburici, a făcut publică ideea creării unei misiuni europene de luptă cu corupția. „Acest proiect a fost discutat și cu partenerii euro-

Centru unic de reformă a instituțiilor de drept

peni, urmează să-l lansăm cât mai curând. Scopul acestei misiuni va fi de a consolida capacitățile instituțiilor de drept responsabile de combaterea corupției, de a prelua și aplica bunele practici din țările europene”, a explicat Premierul.

Șeful Executivului a venit cu propunerea de a crea un Centru unic de reformă a instituțiilor de drept, cu detașarea permanentă a ce-

lor mai buni specialiști din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Procuraturii Generale, Centrului Național Anticorupție, Centrului Național de Integritate, reprezentanți ai societății civile și experți străini. Potrivit Premierului, acest Centru va servi drept platformă de analiză, coordonare, elaborare de politici și acte normative și va supraveghea activitatea instituțiilor

responsabile de reforma justiției.

„Specialiștii din cadrul acestui Centru ar urma să stabilească și o listă de acțiuni prioritare pentru a mișca reforma înainte. Îmi doresc să fie vizibile efectele reformelor pe care le implementăm, să nu rămână scrise doar pe hârtie, dar să fie resimțite de către cetățeni”, a concluzionat Premierul Gaburici.

(Sfârșit. Început în pag. 1)

de felicitare că, în virtutea exercitării funcțiilor sale de ministru, a constatat aportul considerabil al absolvenților Academiei în perfecționarea serviciilor publice peste tot în republică și că pregătirea

funcționarilor publici profesioniști rămâne un imperativ al timpului.

Dna Maria STRECHII, director al Departamentului învățământ superior, doctor, conferențiar universitar, a dat citire ordinului de conferire a calificării și acordării distincțiilor absolvenților Academiei.

DI Oleg Balan a înmănat diplome de master absolvenților, menționați cu distincția „Absolvent eminent”, și celor distinși cu Diploma

absolvenților cuvinte de felicitare, de încurajare, urări de mari realizări în cariera de funcționari publici și le-au înmănat diplome dl Nistor

GROZAVU, viceprimar general al municipiului Chișinău, doctor, conferențiar universitar, președinte al Comisiei de evaluare a tezelor de master la specializarea Administrarea publică, dna Tatiana MANOLE, doctor habilitat, profesor universitar, președinte al Comisiei de evaluare a tezelor de master la specializarea Management, dl Tudor DELIU, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, profesor al Academiei, prim-prorectorul Andrei

de Onoare a Academiei și care urmează să fie înscrși în Cartea de Onoare a instituției.

În continuare, au adresat

GROZA, doctor, conferențiar universitar, și prorectorul Aurel SÎMBOTEANU, doctor, conferențiar universitar.

și absolvenții, copleșiți

Înmânarea diplomelor absolvenților Academiei , promoția 2015

de mari emoții și cu fețele îmbujorate, au ieșit la tribună pentru a adresa, în numele colegilor, sincere cuvinte de mulțumire dragilor profesori, care le-au fost îndrumători și buni prieteni în lumea miraculoasă a științei administrației, subliniind că prin activitatea lor de mai departe vor duce faima acestei prestigioase instituții de învățământ superior, Centru național de pregătire și perfecționare a cadrelor înalt calificate, la standardele europene și internaționale, de funcționari publici și vor fi ca exemplu pentru colegii lor de a urma studiile de masterat la Academie. Aseme-

masterat, serviciul public al țării a primit un nou contingent de funcționari publici de înaltă calificare, o mărturie a rolului plinar al Academiei în promovarea reformelor, a politicilor sociale ale statului, a imaginii țării noastre pe plan internațional. Or, absolvenții Academiei se regăsesc în rândurile deputaților în Parlamentul Republicii Moldova, ale membrilor Guvernului, ale președinților de raioane, ale funcționarilor din administrațiile publice centrale și locale, dar și în sectorul privat. Și această activitate a Academiei se va moderniza continuu, în plan calitativ și cantitativ, în con-

nea cuvinte de mulțumire și profund respect au adresat corpului profesoral-didactic al Academiei Igor GADĂRCA, specializarea Administrarea publică, Irina MADAN, specializarea Drept constituțional și drept administrativ, Ludmila MURZAC, specializarea Management, Corneliu CORMAN, specializarea Relații internaționale, și Svetlana BULGAC, specializarea Managementul informațional în administrația publică.

Făcând o generalizare, prim-prorectorul Academiei Andrei Groza, a menționat că, după doi ani și jumătate de studii aprofundate de

textul parcursului european al Republicii Moldova.

Frumoasele tradiții ale Academiei au fost respectate și în finalul ședinței festive. Cei prezenți au onorat Imnul Academiei de Administrare Publică, autorii săi fiind absolvenții Academiei, text - Tudor Deliu, muzică - Nicolae Haheu. Participanții la festivitate s-au fotografiat ca amintire pe scările de la intrarea în blocul central al Academiei și au instalat pe aleea absolvenților, într-o atmosferă solemnă, o stelă a promoției anului 2015.

Academia de Administrare Publică – o adevărată școală a vieții

Printre absolvenții Academiei de Administrare Publică, promoția 2015, se numără și Adrian BELÎ, specializarea „Management”, doctor habilitat, conferențiar universitar, șef de studii de rezidențiat la Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, căruia i-am solicitat un interviu pe care vi-l propunem în continuare.

Adrian BELÎ,
absolvent al AAP

CORRESPONDENTUL: Pentru început, Vă transmitem cele mai sincere felicitări cu ocazia încheierii studiilor de masterat și înmânării diplomei de absolvent al Academiei de Administrare Publică. Fiind medic de specialitate, care a fost motivația de a face masteratul la această instituție și care a fost tema tezei de master?

Adrian BELÎ: Spitalul modern reprezintă un sistem socio-tehnic complex, în care interacționează numeroase specialități și se derulează, paralel, o mulțime de procese, îndreptate spre atingerea unui scop final: însănătoșirea pacientului. Practicarea medicinei impune deținerea inseparabilă a cinci tipuri de competențe de bază: praxiologică, teoretică, didactic-educatională, științifică și managerială. Anestezia și terapia intensivă, pe care le-am îmbrățișat mai bine de 15 ani în urmă, sunt cele mai înalt tehnologizate specialități medicale, cu fundamentul teoretic cel mai masiv și care interacționează cu spectrul cel mai vast de probleme, specialiști, pacienți, dispozitive medicale și tehnologii de vârf. Specialistul în anestezie și terapia intensivă participă la luarea celor mai dificile decizii, iar prescripțiile și tratamentele aplicate sunt cele mai costisitoare pentru spital. Raționalizarea proceselor, optimizarea cheltuielilor, gestionarea resurselor umane au un impact major nu numai din punct

de vedere economic, ci vizează, în mod direct, securitatea pacientului și calitatea actului medical. Iar ținând cont de faptul, că o instituție medicală sau universitate nu pot fi privite izolat de cele ce se produc la nivel de ramură, de țară și de regiune geografică, cunoașterea mai bună a organizării și funcționării statului, a cadrului său legal, a bugetului și fluxurilor monetare, devin și ele o necesitate. Acest context m-a și motivat să caut cunoștințe suplimentare în domeniul managementului, micro- și macro-economiei, administrației publice locale și celei centrale. Toate acestea le poți studia doar la Academia de Administrare Publică, de unde și calitatea mea de absolvent al acestei prestigioase instituții de învățământ superior.

În aceeași ordine de idei, a fost aleasă și tema tezei de master - „Aspecte teoretico-metodice ale managementului resurselor umane în sistemul de sănătate (în baza exemplului Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Urgentă)”. Scopul lucrării a vizat elaborarea unui model de gestiune a resurselor umane în sistemul de sănătate (aspecte teoretico-metodice și aplicative), care să optimizeze timpul de lucru, productivitatea muncii și să rentabilizeze activitatea sectorului de acordare a asistenței chirurgicale programate. În esență, utilizând aceleași resurse umane, timp, bani, infrastructură și dotări, se pot obține fie rezultate foarte frumoase în termeni de eficiență, productivitate, securitate, calitate și satisfacție, fie inversul lor. Diferența este doar în motivare, atitudine și... management. În teză se descrie, în mod științific argumentat, cum să fie realizat scenariul pozitiv.

COR.: După susținerea tezei de master, în aceeași zi, ați plecat pentru un stagiul de o lună în Austria. Ce programă ați urmat și care au fost rezultatele acestei stagiuni?

A.B.: În Austria, la Viena,

am susținut o specializare practică la Spitalul *Krankenhaus Barmherzige Schwestern* în domeniul blocurilor nervoase ecoghidate pentru anestezie și tratamentul durerii acute și cronice. La acest spital activează unul dintre cei mai buni specialiști în domeniul dat din Austria, doctor Johann Blasl, care m-a învățat, cu multă răbdare și dăruire, secretele acestei metode. Blocarea nervilor cu anestezic local (fie în baza reperelor anatomice – metoda „oarbă”, fie utilizând neurostimulatorul) se practică mai bine de 100 de ani în scopul calmării durerii sau anestezierii regiunii corpului care urmează a fi operată. Aceste tehnologii sunt însă acompaniate de rate relativ înalte de eșec și de efecte adverse, au numeroase inconveniente. Utilizarea ecografului (ultrasonografului) permite identificarea exactă a nervilor și injectarea supravegheată a anestezicului local. Urmare, se obține o rată de succes de cca 95%, cu o probabilitate extrem de redusă de efecte adverse. După operație, pacientul beneficiază de o calmare remarcabilă a durerii, cu o recuperare funcțională mai rapidă de 3-5 ori, comparativ cu metodele tradiționale. Este deci un salt tehnologic important pentru specialitate, în beneficiul direct al pacienților. În pofida greutăților, sper ca această metodă să fie implementată în viitorul apropiat în practica medicală autohtonă.

COR.: În ce măsură cunoștințele acumulate la Academia vă vor ajuta la îndeplinirea obligațiilor de serviciu?

A.B.: Pe lângă activitatea didactică (sunt profesor la Catedra de anestezilogie și reanimatologie „Valeriu Ghereg” a USMF „Nicolae Testemițanu”) și clinică (în Institutul de Medicină Urgentă), o mare parte din funcții sunt administrative și manageriale (șef studii rezidențiat, metodist-coordonator pe activitate științifică a Universității, redactor-șef al „Revistei de Științe

ale Sănătății din Moldova”) sau de reprezentare (șef al Biroului regional Moldova al Comitetului European pentru Educare în Anestezie). După cum vedeți, în contextul dat, cunoștințele acumulate la Academie îmi sunt foarte utile atât pentru planificarea strategică a activităților cât și pentru rezolvarea multor probleme cotidiene de ordin organizațional.

COR.: Veți continua cercetările conform tematicii tezei de master susținute la Academie? Care ar fi planurile de viitor în acest domeniu, în contextul evoluției carierei profesionale?

A.B.: Am deja „la activ” trei teze – de doctor, de doctor habilitat și de master. Teza de doctor habilitat în științe medicale („Reabilitarea postoperatorie accelerată: structuri, procese, rezultate”) include o dimensiune managerială importantă, fiindcă, după cum am menționat, paralel cu obligațiunile de bază, mai îndeplinesc și funcții administrative în plan național și internațional. Oricum, este necesară o perfecționare continuă în domeniul managementului resurselor umane și, în acest context, voi întreține relații de colaborare cu profesorii de la Academie, de o cumsecădenie deosebită, și care, sunt sigur, mă vor ajuta ori de câte ori voi avea nevoie de un sfat. Totodată, studenților și doctoranzilor mei le atrag mereu atenția asupra necesității deținerii unor competențe sporite în domeniul managementului și administrației publice. Și cea mai bună oportunitate, în această ordine de idei le poate oferi doar Academia de Administrare Publică, un adevărat Centru Național de pregătire și perfecționare a funcționarilor publici. Este unica instituție de elită din sistemul de învățământ superior cu ușile deschise pentru specialiști de toate profesiile, nu numai din administrația publică, unde poți obține cunoștințe temeinice care te completează și-ți oferă șanse reale pentru o carieră de succes în toate domeniile. M-am convins de acest adevăr și recomand tuturor care doresc să se afirme în viață, să fie de folos țării, să facă studii postuniversitare aici, la Academia de Administrare Publică.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Lecție publică despre activitatea Organizației de Cooperare Economică la Marea Neagră

Pe 23 aprilie 2015, Academia de Administrare Publică l-a avut ca oaspete de onoare pe Asaf HAJIYEV, Secretar General al Adunării Parlamentare a Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN), însoțit de ES Namiq Hasan oglu ALIYEV, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Azerbaidjan în Republica Moldova, și de consilierul Ambasadei, Ilham AGAYEV. Vizita a fost prilejuită de organizarea unei lecții publice pentru cadrele didactice și masteranzii Academiei despre activitatea OCEMN.

Prim-prorectorul Academiei, dl Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, i-a salutat călduros pe oaspeți, menționând importanța documentării din prima sursă despre această organizație regională, din care face parte și Republica Moldova, despre

potențialul economic și riscurile regionale, dezvoltarea relațiilor economice dintre țările riverane Mării Negre.

Dl A. Hajiyev a mulțumit pentru invitația de a vizita Academia, o instituție de elită în sistemul de învățământ superior din țară. Prezentând Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră, Domnia sa a menționat că ea are o mare importanță nu numai în regiune, dar și în lume în baza bogățiilor naturale, cum ar fi gazul și petrolul, dar și a poziției sale strategice, fiind la intersecția căilor transnaționale de tranzit din punct de vedere strategic, ceea ce este un mare avantaj pentru cooperarea economică și dezvoltarea durabilă a celor 12 state-membre ale OCEMN. Actualmente, accentul se pune pe știință, inovație și transfer tehnologic, drept exemplu fiind mai multe țări,

ca Finlanda, China, Singapore, care, anume în așa mod, au progresat substanțial în ultimii ani.

Referindu-se la situația politică din regiune, oaspetele a menționat că, din păcate, aici mai persistă unele conflicte înghețate, primul dintre ele fiind cel din Karabahul de Munte, exprimându-și speranța că va veni timpul soluționării lor, dar numai în baza dreptului internațional

al integrității teritoriale.

Ambasadorul N. Aliyev și-a expus și Dumnealui unele opinii referitor la principiile și aspectele juridice de soluționare a conflictelor, ce țin de respectarea hotărârilor legitime, suveranității și independenței fiecărei țări, care mai au de suferit de pe urma acestor conflicte

Lecția publică s-a încheiat cu întrebări și răspunsuri referitor la tematica abordată.

Proiect european pentru modernizarea serviciului public din Republica Moldova

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova, Delegația Uniunii Europene și Oficiul Guvernului Lituaniei au lansat, recent, proiectul Twinning „Suport pentru modernizarea serviciului public din Republica Moldova în corespundere cu cele mai bune practici europene”.

Proiectul, în valoare de 1,2 milioane de euro, va fi finanțat de Uniunea Europeană și ur-

solidarea capacităților instituționale și funcționale ale autorităților publice de nivel central și local din Republica Moldova.

Cele patru componente de bază ale proiectului vizează ajustarea cadrului normativ conform celor mai bune practici europene, planificarea și implementarea programului național de instruire a funcționarilor publici, crearea unei

rețele de experți în domeniul resurselor umane și dezvoltarea capacităților tuturor secretarilor de stat din cadrul ministe-

relor. Proiectul va înlesni implementarea agendei de reformă a Republicii Moldova, asigurând, în același timp, continuarea colaborării de succes dintre UE și țara noastră.

Secretarul General Adjunct al Guvernului, Roman Cazan, a menționat că proiectul își propune implicarea în procesul de modernizare a serviciului public a cel puțin 15 ministere și 30 de autorități publice locale. „Printre rezultatele scontate ale proiectului se numără elaborarea planurilor anuale de dezvoltare profesională continuă a personalului în cel puțin 80 la sută din autoritățile publice, precum și a minimum 15 curricule pentru cursuri de instruire. Totodată, acesta va cuprinde instruirea secretarilor de stat, a cel puțin 50 de funcționari publici și certificarea altor 30 de funcționari în calitate de formatori în domeniul managementului resurselor umane”, a precizat oficialul.

La rândul său, șeful Secției

Cooperare a Delegației UE în Republica Moldova, Aneil Singh, a menționat că, în cadrul proiectului Twinning, sunt prevăzute programe de instruire privind integritatea funcționarilor publici – un factor important în contextul combaterii și prevenirii corupției în Republica Moldova.

Prezenți la eveniment, Cancelarul Guvernului Lituaniei, Alminas Maciulis, și Ambasadorul Lituaniei în Republica Moldova, Rimantas Latakas, și-au exprimat convingerea că procesul de modernizare a serviciului public este necesar și în contextul implementării agendei europene a Republicii Moldova. Oficialii au confirmat disponibilitatea țării lor de a sprijini Republica Moldova, Lituania având o experiență vastă și succese remarcabile în acest sens.

La ceremonia de lansare a proiectului au participat peste 100 de funcționari publici, reprezentanți ai Delegației UE de la Chișinău, oficiali de rang înalt din cadrul Oficiului Guvernului Lituaniei și ai Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare și ai societății civile.

mează să fie realizat în parteneriat cu Guvernul Republicii Lituanie pe parcursul a doi ani. Scopul acestuia constă în con-

rețele de experți în domeniul resurselor umane și dezvoltarea capacităților tuturor secretarilor de stat din cadrul ministe-

Raionul Leova – model de utilizator al bioenergiei

Recent, în raionul Leova a avut loc ședința de monitorizare a nivelului de implementare a proiectului de Parteneriat Public-Privat „Dezvoltarea infrastructurii termoenergetice pe biomasă în raionul Leova” în cadrul Proiectului „Energie și Biomasă” 1, cu sprijinul Uniunii Europene. La eveniment au participat reprezentanții PNUD Moldova și Agenției pentru Eficiență Energetică, Partenerul Public fiind reprezentat de Consiliul raional Leova, iar Partenerul Privat – de SG „Green Farm” SRL.

Raionul Leova a fost selectat pentru proiectul-pilot în cadrul unui concurs cu participarea a 12 raioane cu 15 proiecte, aici fiind lansat primul serviciu de furnizare a agentului termic pe bază de biomasă prin parteneriat public-privat. Urmare, în anul 2014 au fost construite 19 centrale termice pe biomasă în instituțiile educaționale și 2 - în instituții publice.

Beneficiarii au menționat că sunt pe deplin mulțumiți de calitatea serviciului asigurat de către partenerul privat.

„Vechiul sistem de încălzire din școală a fost înlocuit cu unul absolut nou. Rețeaua veche de încălzire nu mai făcea față. Se întâmpla că se defecta des. Copiii erau nemulțumiți, veneau îmbrăcați la lecție”, a spus profesoara Nadejda Cvasnei.

După instalarea celor 19 centrale termice noi, raionul Leova a devenit lider la numărul de centrale pe bază de biomasă în instituții publice cu capacitatea totală de 4MW. **„Modelul de parteneriat public-privat a asigurat calitatea serviciilor energetice prestate școlilor și grădinițelor beneficiare din raion. În acest sezon de încălzire, copiii au venit în încăperi călduroase, cu temperaturi ce respectă standardele minime sanitare, fapt care, trebuie să recunosc, nu se întâmpla de fiecare dată în anii precedenți. E un serviciu modern care, pe lângă confortul termic al beneficiarilor, asigură și confortul managerilor de instituții ce nu mai au grija achiziționării biocombustibilului calitativ, instruirii și angajării operatorilor, precum și gestionarea/întreținerea corectă a centralelor termice. În consecință, de felul în care**

vom implementa acest proiect, fiind primii în Republica Moldova, va depinde și hotărârea programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare de a mai implementa astfel de proiecte în Republica Moldova”, a declarat președintele raionului Leova, Efrosinia Grețu.

Modelul lansat, în premieră, în raionul Leova este unul utilizat pe larg în statele Uniunii Europene, unde agentul economic livrează energia verde, beneficiarul plătiind tariful pentru gigacaloria consumată.

„Exemplul modelului de PPP, realizat la Leova, a demonstrat viabilitatea sa. Am construit 19 noi centrale termice, unde au fost angajați 42 de operatori și am livrat biocombustibil pe toată durata sezonului de încălzire”, spune directorul Green-Farm, Valeriu Pleșca. Potrivit acordului, centralele termice se vor afla în gestiunea agentului economic pe o perioadă de 11 ani.

„Lansarea și dezvoltarea modelelor de prestare a serviciilor integrate de bioenergie sunt un sector de perspectivă pentru Republica Moldova. Agenția pentru Eficiență Energetică susține dezvoltarea

acestui și propune crearea unui comitet de expertiză format din reprezentanți ai ministerelor și instituțiilor conexe. Acestea urmează să dezvolte, în baza experienței din raionul Leova, modele atractive și durabile atât pentru sectorul public cât și pentru cel privat”, susține Mihail Stratan, directorul Agenției pentru Eficiență Energetică.

Datorită implementării proiectului în raionul Leova au fost create, peste, 54 locuri noi de muncă. În același timp, cantitatea de CO₂, emisă anual de la arderea cărbunelui, a fost redusă cu, cel puțin, patru mii de tone.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare a contribuit cu peste un milion și jumătate de lei la implementarea acestui proiect.

Făcând un rezumat al celor realizate, dl Valeriu Pleșca, administratorul SG „Green Farm” SRL, a menționat că Moldova a înregistrat deja o istorie de succes în producerea energiei din biomasă, care ia amploare în Republica Moldova. Fapt confirmat și de propria experiență, care a fondat întreprinderea de profil un an în urmă, iar acum produce pelete și brichete

pentru energia termică, având o capacitate de producție de 1500 de tone pe oră. Compania lui Valeriu Pleșca a fost selectată pentru a instala cazangerii de tip nou în școli și grădinițe. Antreprenorul concretizează că pentru dezvoltarea afacerilor de succes în acest domeniu sunt toate posibilitățile: în fiecare an, în Moldova sunt produse aproape 700 de mii de tone de paie, ceea ce reprezintă a patra parte din necesitățile energetice ale țării. În prezent, aproape 100 de mii de case ar putea fi asigurate cu energie doar din biomasă.

De curând, a fost lansat Proiectul „Energie și Biomasă” 2, care urmează să fie implementat în perioada ianuarie 2015 – noiembrie 2017. Noul Proiect „Energie și Biomasă” își extinde hotarele de activitate în regiunea transnistreană, precum și în orașele mici, unde va instala în instituțiile publice centrale termice pe biomasă. Noutatea Proiectului reprezintă și noile tehnologii pe bază de energie solară ce vor fi instalate în grădinițe și centre medicale, în paralel cu cele de bioenergie. El își va concentra activitățile pe fortificarea dezvoltării sectorului privat bioenergetic prin pilotarea parteneriatelor public-private de livrare a energiei din biomasă, sporirea calității biocombustibilului produs local și cofinanțarea creării primului laborator de testare a calității biocombustibilului din R. Moldova.

„Am lansat concursul de selectare a raioanelor interesate să realizeze modele de parteneriat public-privat în comunitățile lor. Ulterior, grupurile de experți angajați de proiect vor elabora studii de fezabilitate pentru fiecare raion în parte pentru a alege cele mai potrivite modele de livrare a serviciilor bioenergetice de către antreprenorul privat”, informează Alexandru Ursul, managerul Proiectului Energie și Biomasă.

Proiectul are un buget total de 9,41 milioane de euro acordat de Uniunea Europeană și este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Horești – satul care întinerește

Petru CIGOREANU,
primarul satului
Horești

De pe o culme din preajmă se deschide o frumoasă panoramă a satului Horești, raionul Ialoveni, printre instituțiile publice renovate evidențindu-se noi mahalale cu case arătoase, demne de tinerii gospodari care le-au înălțat pentru familiile lor. Și cu aceste impresii plăcute aveam să-l găsim pe primarul Horăștilor, Petru Cigoreanu, tocmai cu harta topografică a satului pe care o examinau împreună cu inginerul cadastral, Andrei Cazacu.

„Mai avem niște solicitări de la tinerele familii pentru alocarea terenurilor pentru case și iată chibzuim cum să le oferim niște loturi după placul lor, ne informează primarul după ce facem prezentările de rigoare. Și ne bucură acest fapt, că tot mai mulți tineri hotărăsc să rămână în sat, să-și făurească destinul acasă. Și noi îi susținem, le acordăm toată atenția, oferindu-le oportunități de a se dezvolta în plan profesional și personal”.

DI P. Cigoreanu s-a referit, în acest context, și la noua legislație a finanțelor publice locale pe care o apreciază pozitiv, accentuând depolitizarea finanțelor ceea ce, în opinia sa, este deja un avantaj, doar că rezultatele reale vor fi vizibile pe la sfârșit de an.

„Noua legislație ne oferă posibilitatea de a suplimenta bugetul primăriei cu taxe-

le locale, care mai înainte le transferam la centru, spune primarul. Aceasta stimulează dezvoltarea sectorului economic, parteneriatul public-privat. În această ordine de idei, ne străduim să-i ajutăm și să-i încurajăm pe doritorii să arendeze sau să cumpere terenuri pentru a lansa noi afaceri în sectorul agrar sau a crea noi întreprinderi de procesare, de prestare a serviciilor publice, deoarece acestea vor crea noi locuri de muncă și vor stimula creșterea socio-economică a satului. Și aceste activități au devenit o prioritate pentru primărie, cu toate că aici apar și anumite probleme, precum ar fi faptul că majoritatea solicită procurarea terenurilor cu destinația construcției, pe când noi dispunem de terenuri agricole. Dar ne străduim să le soluționăm în conformitate cu legislația. Pe de altă parte, ca măsură de stimulare a antreprenorilor, ne străduim să nu majorăm taxele locale”.

Suplimentarea bugetului local va însemna o dezvoltare mai durabilă a satului în baza unei infrastructuri moderne, fiind acumulată în această privință o bună practică prin implementarea unor valoroase proiecte. Cel mai de rezonanță proiect, cu o valoare totală de 4 milioane de lei, investiții din Fondul Ecologic Național și bugetul local, este canalizarea centralizată cu o lungime de 4 km. În curând, va începe reconstrucția stației de epurare.

O altă realizare majoră a fost construcția unei noi fântâni arteziene și a rețelelor de apeduct în sectorul nou, populat de tinerele familii, proiect realizat cu susținerea Fondului Ecologic Național și din bugetul local

La fel de important a fost și proiectul privind reparația grădiniței-creșă „Garofița”, re-

alizat cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova (FISM -2), plus contribuția primăriei, costul total al proiectului fiind de peste un milion de lei. Au fost executate mai multe lucrări: pavarea a mai mult de 500 metri pătrați de podea, reamenajarea capitală a galeriilor, renovarea sălii festive, toate blocurile sanitare au fost renovate capital, locurile pentru activități distractive au fost finisate cu teracotă, au fost instalate uși noi din lemn, procurat mobilier nou și amenajată bucătăria.

La liceul teoretic Horești au fost pavate podelele, construite grupuri sanitare, a fost creat un centru de resurse umane.

„Sunt niște aspecte generale ale dezvoltării satului, mărturisește primarul, scopul primordial fiind cel de a crea condiții decente de trai, confort pentru oameni, dar și de a face satul de baștină cât mai atractiv pentru tineri, ceea ce ne reușește. Pentru aceasta, o mare atenție acordăm și aspectului cultural. Astfel, în ultimii ani a recăpătat un nou aspect Casa de cultură, datorită celor peste două milioane de lei, bani care au fost investiți pe parcursul a patru ani din bugetul Consiliului raional Ialoveni și cel local, ceea ce a impulsionat dezvoltarea activităților culturale. O mândrie a noastră sunt ansamblurile etnofolclorice „GETO-DACII” (conducător artistic - Mihai Voloh) și „IZVORAȘ”, care în scurt timp și-au câpătat o largă popularitate nu numai în raion, dar și în întreaga republică. Sunt bine cotate și ansamblurile tinerilor artiști amatori de la liceu și grădinița de copii „Garofița”.

Și sănătatea oamenilor este permanent pe prim-plan

în activitatea primăriei. Astfel, recent, printr-un nou proiect, finanțat de CNAM și bugetul local, Centrul de sănătate Horești a fost renovat și înzestrat cu mobilier nou, cu utilaj medical performant”.

Multe ar putea să ne spună dl Petru Cigoreanu despre satul său de baștină, pe care-l vrea mai bine aranjat, mai modern, pentru care a depus atâta străduință în perioada primului său mandat de primar. Născut aici, a moștenit de la părinții săi, tata Vasile și mama Irina, oameni harnici, apreciați și respectați în sat, calități de bun gospodar și dragoste de oameni. După absolvirea școlii medii și-a continuat studiile la Universitatea Tehnică din Moldova. Dragostea de baștină și de plaiul natal l-au determinat, ca după absolvirea facultății de mecanică, să revină în sat și să pună umărul la modernizarea agriculturii din localitate. S-a ocupat, în special, cu agricultura, cu pomicultura, a fost și lider-coordonator, consilier local și primar-interimar, ca în 2011 horeștenii să-i acorde mandatul de primar, funcție pe care se străduiește să o onoreze cu responsabilitate și cu demnitate, care să fie apreciată de consăteni.

Satul Horești are premise favorabile de dezvoltare socio-economică bine pusă la punct, având o infrastructură pe măsură. Toate acestea favorizează creșterea numărului de locuitori, familiile nou-formate beneficiind gratuit de lot de teren din rezervele primăriei pentru construcția caselor în sectoare ce dispun de rețele de apeduct, canalizare și energie electrică, alte beneficii. Sunt semne bune ale unui sat ce întinerește, un sat cu perspective europene.

Vlad IONAȘCU

Centru de informare pentru cetățeni la Cimișlia

Primăria orașului Cimișlia a inițiat procedura de creare a Centrului de Informare și Prestare Servicii pentru Cetățeni (CIPS). Cum a apărut aceasta idee, care a fost oportunitatea creării Centrului și care sunt partenerii-donatori pentru lansarea acestui program, aflăm din interviul realizat cu **primarul orașului, dl Gheorghe Răileanu.**

Gheorghe RĂILEANU,
primar de Cimișlia

Gheorghe RĂILEANU:

Am făcut cunoștință cu modul de funcționare a ghișeurilor unice, a Centrelor de Informare și Prestare Servicii pentru Cetățeni din diferite documente, publicații, am vizitat mai multe instituții publice, unde funcționează asemenea centre, în România, Estonia, Germania, Polonia și în alte țări. Nu demult am vizitat CIPS în orașul Taraclia, Republica Moldova, instituit cu ajutorul USAID. Doream să deschidem un asemenea Centru și la Cimișlia. Dar decizia de a iniția acest proiect a fost adoptată atunci când am reușit să fortificăm capacitatea administrativă a primăriei, să înnoim colectivul cu specialiști tineri, să înlăturăm mai multe piedici în activitate și să lărgim posibilitățile de îmbunătățire a calității serviciilor acordate cetățenilor. Consiliul orașenesc a alocat 200 mii de lei pentru lucrări de reconstrucție și amenajare a Centrului CIPS din contul a câtorva încăperi din sediul primăriei. Ne-am adresat pentru suport consultativ la Agenția americană pentru dezvoltare, USAID, de unde am invitat experți pentru a face cunoștință la fața locului cu

planurile noastre. Ei au fost receptivi, mai mult ca atât, au întrecut așteptările noastre și, ca rezultat, am avut o ședință organizatorică destul de fructuoasă privind crearea Centrului. Au participat, ca de obicei, la asemenea acțiuni, toți specialiștii primăriei și ai întreprinderii municipale „Servicii publice Cimișlia”

CORRESPONDENTUL: Ce așteptați de la activitatea acestui Centru? Cum va fi organizat și cine vor fi responsabilii de activitatea sa?

Gh.R.: Noi și până acum am depus și depunem eforturi mari pentru a deservi operativ populația, majoritatea întrebărilor se rezolvă timp de 24 ore, dar aceasta ne ia mult timp personal, lucru supraprogram și fără remunerare. De fapt, din cauza accesului nelimitat al cetățenilor în birourile specialiștilor, în orele de program, ca regulă, pot fi rezolvate numai întrebări curente și doar după sfârșitul orelor de lucru, specialiștii pot lucra liniștit cu documentele. Așa că, de la activitatea acestui Centru așteptăm îmbunătățirea servirii cetățenilor, dar și sporirea eficacității lucrului specialiștilor, o mai bună organizare a muncii lor.

Responsabil de activitatea Centrului va fi primarul și secretarul consiliului orașenesc, până va fi implementată și în Republica Moldova noțiunea de administrator public. În Centru vor activa specialiști pentru comunicare, percepatori fiscali și alții.

COR.: Vorbind la general, care sunt politicile primăriei orașului privind conlucrarea cu cetățenii, soluționarea problemelor lor și ale comunității,

asigurarea transparenței, implicarea cetățenilor în activitățile decizionale ale consiliului local?

Gh.R.: În primul rând, am luat măsuri concrete anticorupție. Încă din 2009, am aplicat un plan strategic de prevenire a corupției în primărie și instituțiile subordonate. Și rezultatele acestei activități sunt vizibile.

Și-a spus cuvântul în această direcție și transparența. Astfel, pentru adoptarea deciziilor importante consultăm cetățenii, se desfășoară audieri publice, proiectele de decizie și deciziile adoptate se plasează pe pagina electronică a primăriei. În perspectivă, se preconizează plasarea pe pagina web a tuturor certificatelor de urbanism, a autorizațiilor de construcție, a documentelor privind achizițiile publice și vânzările.

Depunem eforturi pentru a spori pregătirea specialiștilor primăriei de a-i face experți în domeniile respective și conexe, în special, cunoștințe în drept, raportate la domeniul de competență.

COR.: Ce proiecte au fost implementate pentru modernizarea instituțiilor publice în vederea prestării

rii unor servicii de calitate cetățenilor, a dezvoltării orașului în ansamblu?

Gh.R.: Mai mulți ani la rând depunem eforturi pentru îmbunătățirea serviciilor acordate cetățenilor. Pentru aceasta am consolidat starea tehnico-materială la toate școlile și instituțiile preșcolare, a Casei de cultură, bibliotecii orașenești, am deschis o cantină socială, se îmbunătățește transportul urban de pasageri. Pentru eficientizarea managementului economic al serviciilor comunale

am comasat trei întreprinderi în una. Deja aproape de doi ani, în oraș se evacuează deșeurile solide menajere de la toți cetățenii. Un an în urmă a fost pusă în funcție stația orașenească de epurare a apelor reziduale. Am elaborat un proiect tehnic pentru „Scuarul Copilăriei”, dotat cu un teren de joacă pentru copii, acum se finalizează construcția unei estrade de vară cu havuz, se pregătesc pentru montare 8 terenuri de joacă pentru copiii din centrul raional și din sate.

Într-un cuvânt, prestarea serviciilor de calitate cetățenilor pentru confortul lor și asigurarea unui trai decent constituie o prioritate a primăriei, or o comunitate prosperă este cartea de vizită a administrației locale.

Interviu de Ion AXENTI

Produse științifice cu potențial de implementare în serie

În vederea accelerării procesului de implementare a elaborărilor institutelor din subordinea Academiei de Științe a Moldovei, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică a înaintat inițiativa de a identifica cele mai importante elaborări cu perspectivă de implementare în producție. În acest sens, s-a hotărât de a selecta, în premieră, 100 dintre produsele științifice cu potențial de implementare în serie, elaborate de către membrii instituționali ai AȘM și membrii de profil. Pentru selectarea lor, Direcția politici în sfera științei și inovării a AȘM a creat o comisie formată din reprezentanți ai conducerii AȘM, secțiilor de științe și Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic. Aceste invenții pot stimula și dezvoltarea parteneriatului public-privat, de care sunt interesate administrațiile publice locale.

Vă propunem un comentariu la temă, semnat de **Veaceslav URSACHI, coordonator Secție Științe Inginerești și Tehnologice a AȘM, și Roman CHIRCĂ, director general al Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic.**

Veaceslav URSACHI

Instituțiile AȘM au făcut o inventariere a elaborărilor din ultimii ani, au selectat cele mai relevante dintre ele și le-au înaintat Direcției politici în sfera științei și inovării. În rezultatul acestei activități, au fost recepționate circa 150 de elaborări, dintre care comisia a selectat 100 după criteriul importanței lor și a perspectivei de implementare în producție. Lista acestor elaborări a fost plasată pe pagina web a Academiei de Științe pentru diseminare și familiarizare a publicului, îndeosebi a agenților economici, întreprinderilor mici și mijlocii, care ar fi interesați și ar avea capacități pentru implementarea unora dintre ele în producție, ele prezentând interes și pentru administrațiile publice locale.

Elaborările propuse acoperă un diapazon destul de larg din toate domeniile de științe: agricultură, zoologie, biologie, chimie, botanică, fizică, inginerie și medicină. Domeniul agriculturii și zootehniei este acoperit, printre altele, de elaborări de noi

mașini și mecanisme pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în culturile de câmp și legumicole, pentru producerea combustibililor solizi din biomasă, populații noi de găini mixte cu productivitate sporită, noi hibrizi de porumb cu potențial înalt de producție, noi soiuri de grâu, orz etc.

Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” a propus spre implementare o mașină de stropit cu rampă STR21-2000M și un tocător pentru baloturi de paie cu umiditate sporită pentru producerea combustibililor solizi, implementarea căruia în producție va reduce importul surselor de energie și va spori securitatea energetică a țării.

12 produse științifice selectate aparțin savanților de Universitatea Tehnică a Moldovei, despre care s-a scris în nr. 7 al ziarului „Funcționarul Public”.

Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia” propune spre implementare soiul de grâu de toamnă „Căpriană Plus” cu un conținut înalt de gluten și proteine în boabe, rezistent la factorii abiotici și la boli micotice, un soi de orz de toamnă „Radana” de o rodnicie sporită. Și Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor a propus soiuri noi de grâu de toamnă rezistent la iernare și, îndeosebi, la secetă, alte culturi de o rodnicie sporită.

Grădina Botanică propu-

Roman CHIRCĂ

ne o serie de soiuri noi de plante omologate, printre care 4 soiuri noi de arbuști fructiferi cu un conținut sporit de substanțe biologice active, 6 soiuri noi de nuc cu o productivitate sporită, noi soiuri de plante decorative și plante netradiționale, specii de plante aromatice și medicinale.

În domeniul zoologiei a fost elaborat un furaj ieftin pentru creșterea puietului de pești fitofagi, care sporește rata de supraviețuire și indicii de producție și o instalație pentru incubarea icrelor și stocarea prelarvelor de pește, precum și o serie de tehnologii de hrănire a familiilor de albine Apis mellifera, de tratare a cartofului contra nematodei, de dezvoltare a bazei trofice naturale în heleșteie, de combatere a ectoparaziților la găini.

În domeniul biologiei, Institutul de Microbiologie și Biotehnologie propune o serie de preparate antianemice, antioxidante, imunostimulatoare, oncostatice, radiofoto-

protectoare, anticoagulante, regenerative, pentru aplicații în fitotehnie, zootehnie, piscicultură, industria alimentară, vinificație, cosmetologie, medicină și industria farmaceutică.

Preparate farmaceutice originale au fost elaborate la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și la Centrul Național de Sănătate Publică al MS RM. O serie de dispozitive de iradiere cu unde milimetrice în baza tehnologiei cu benzi paralele, dispozitive de terapie fotodinamică și fototerapie antimicrobiană pentru utilizare de către medicii de familie și gospodăriile de fermieri propune Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu”.

Institutul de Chimie a elaborat substanțe biologice active cu proprietăți antimicrobiene și antifungice, produse farmaceutice în baza substanțelor biologice active, geluri dermatologice, preparate pentru agricultură, care sporesc rezistența sfeclei de zahăr la putregaiul de rădăcină și putregaiul cenușiu, sporesc roada la hectar și conținutul de zahăr în rizomi, alte preparate pentru stimularea creșterii și dezvoltării plantelor, substanțe aromatizante și sosuri pentru industria tutunului, aplicarea cărora permite a obține produse de tutungerie de calitate su-

(Continuare în pag. 10)

Produse științifice cu potențial de implementare în serie

(Sfârșit. Început în pag. 10

perioară cu aromă intensă a tutunului de calitate, gust fin și plăcut. Au fost elaborate și amestecuri de tencuire pentru suprafețele clădirilor pe baza materiei prime autohtone. Eficacitatea amestecurilor elaborate a fost verificată la obiectele de construcție la SA „Monolit”.

În baza substanței biologic active Enoxil au fost obținute preparate medicamentoase produse la SA „Farmaco”, care au fost testate în 4 clinici republicane din mun. Chișinău. Rezultatele obținute au demonstrat că preparatele manifestă efecte curative de înaltă eficiență în cazul bacteriozelor și micozelor umane în procesul de regenerare a plăgilor termice, fizice și chimice, în tratamentul plăgilor postoperatorii și leziunilor postradiante la bolnavii oncologici, precum și în tratamentul leziunilor traumatice ale țesuturilor moi și afecțiunilor inflamatorii ale regiunii maxilofaciale la copii. Pentru alte produse se caută agenți economici, care ar fi interesați și ar avea capacitatea de a le implementa în producție, în primul rând, pentru produsele, care au fost testate în condiții de laborator, cum ar fi compușii noi de origine naturală și sintetică cu proprietăți antituberculoase, care au fost testați preclinic în Laboratorul de Evaluare Preclinică și Clinică a Medicamentelor al Centrului științific în Domeniul Medicamentului de la USMF „Nicolae Testemițanu” sau preparatul ENOXIL, eficacitatea căruia la tratarea maladiilor provocate de fungi și bacterii la animale a fost testată la Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară, iar eficiența prepara-

tului pentru agricultură a fost testată în condiții de câmp pe terenurile experimentale ale Institutului de Cercetări pentru Culturi de Câmp „Selecția” și ale Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație.

În afară de produsele menționate mai sus, Institutul de Chimie a elaborat și o serie de tehnologii de prelucrare integrală a deșeurilor din mase plastice cu obținerea produselor noi, de utilizare a sedimentului format după neutralizarea deșeurilor obținute în urma glazurării vaselor din sticlă, de eliminare din apele subterane a hidrogenului sulfurat, de tratare a apei de profunzime de ioni de fier și mangan bivalent și substanțe humice, de producere a cărbunilor activi, de obținere a extractelor din inflorescențele de lavandă.

Tehnologia de prelucrare integrală a deșeurilor din mase plastice a fost elaborată în colaborare cu compania privată Uispac SRL fiind realizată o linie de reciclare a deșeurilor din mase plastice prin procedee mecanochimice și obținerea produselor noi din mase plastice fără poluarea mediului înconjurător cu ape reziduale.

În domeniul tehnologiilor informaționale, Institutul de Matematică și Informatică propune pentru implementare în instituțiile medicale un

sistem suport pentru decizii clinice la examinarea ultrasonografică a zonei hepato-pancreato-biliare, care a trecut testările clinice în centrul medical AnaMaria-MED. Sistemul asigură ridicarea performanței echipamentului de diagnosticare utilizat, emiterea unor rapoarte standardizate, micșorarea dependenței de operator și reducerea cazurilor de malpractice, reducerea timpului necesar pentru un diagnostic fără a pierde din calitate.

În domeniul științelor fizice și ingineresti, Institutul de Fizică Aplicată a elaborat o tehnologie avansată și instalații energoeficiente de procesare prin distilare cu aburi a plantelor eterooleaginoase, tehnologii cavitaționale pentru fabricarea dispersiilor fine, emulsiilor și suspensiilor stabile și omogene cu potențial de utilizare în industria alimentară, de prelucrare a materiei prime vegetale, chimice, textile, farmaceutice, constructoare de mașini etc. Astfel de tehnologii și instalații au fost testate în condiții de producere pentru dispersarea submicrometrică și omogenizarea fină a bentonitei pentru limpezirea, stabilizarea și deproteenizarea vinurilor sau sucurilor, precum și la fabricarea apretului pentru a înclăia urzeala de bumbac în industria textilă.

Tehnologii și utilaje de

durificare și recondiționare a pieselor de mașini au fost elaborate la Institutul de Fizică Aplicată și la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, iar Institutul de Energetică propune spre implementare echipamente pentru eficiența energetică și utilizarea energiei regenerabile.

Unele dintre produsele elaborate au fost deja implementate în producție, cum ar fi substanțele aromatizante și sosurile sau preparatul Virinil pentru stimularea creșterii și dezvoltării plantelor, care a fost implementat la S.A. „Codru Nord” din or. Bălți. Tehnologia de producere a cărbunilor activi este implementată la SRL „Ecosorbent”, or. Ștefan Vodă, cu o capacitate de producere a fabricii de 110-120 tone pe an. Tehnologia de eliminare din apele subterane a hidrogenului sulfurat, care asigură o eficiență de 100% pentru eliminarea hidrogenului sulfurat din apele subterane și 30% pentru ionii de amoniu, a fost testată la Rezervorul de apă nr. 4 din or. Hâncești.

În afară de această listă de 100 produse științifice, actualmente, la Academia de Științe a Moldovei a demarat activitatea de plasare pe pagina web a AȘM, în mod separat, a elaborărilor institutelor, care complimentează această listă de produse și care au ca scop diseminarea și sensibilizarea publicului și a mediului de afaceri pentru identificarea posibilităților de implementare a elaborărilor în practică. Conlucrăm în această direcție și cu administrațiile publice locale, în contextul parteneriatului public-privat, scopul fiind dezvoltarea multilaterală a sectorului economic, dar și a celui social în localitățile rurale.

Rețineri de amploare

Ofițerii Serviciului protecție internă și anticorupție al MAI, de comun cu Procuratura Anticorupție, au reținut în flagrant delict un locuitor al capitalei, în timp ce estorca și primea 600000 de lei de la o cetățeană.

Conform informațiilor deținute, bărbatul figura în calitate de victimă în cadrul unui dosar penal intentat pentru furt de către Inspectoratul de poliție Râșcani din mun. Chișinău, iar cetățeanca de la care acesta estorca banii, era mama suspectului din acest dosar.

De asemenea, s-a stabilit că bănuitul a vizitat-o de nenumărate ori pe cetățeanca sus-numită, invocând că dacă va face rost de suma respectivă, acesta ar putea interveni și influența asupra angajaților Inspectoratului de poliție Rîșcani, care instrumentează cauza penală în care este implicat fiul acesteia, determinându-i să adopte o hotărâre favorabilă în privința figurantului.

Corupție în complicitate la Bălți

Un polițist de sector din Bălți și complicele acestuia sunt cercetați penal de către ofițerii DGT „Nord” a CNA și procurorii anticorupție pentru corupere pasivă.

Totodată, suspectul a amenințat-o pe femeie că, în caz contrar, îi poate determina pe polițiști să-l țină în arest pe fiul acesteia pe toată perioada urmării penale, iar după finisarea anchetei, să îi fie aplicată o pedeapsă aspră, cu detenție de până la 12 ani de închisoare.

În urma documentării și investigării cazului de către angajații Direcției Combaterea Corupției a Serviciului protecție internă și anticorupție al MAI, Procuratura Anticorupție a intentat un dosar penal pe numele suspectului, conform prevederilor art. 326, alin.(3), lit. a) Cod Penal al Republicii Moldova (trafic de influență).

Ulterior, în timpul unei operațiuni de amploare, bărbatul a fost reținut în timp ce primea a doua tranșă din suma estorcată în valoare de 150000 de lei, o altă tranșă în sumă de 100000 de lei, fiindu-i transmisă anterior.

La moment suspectul se află în arest și își așteaptă sentința. Urmează a fi efectuate acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigații suplimentare, în scopul stabilirii implicării angajaților Inspectoratului de poliție Rîșcani și ai altor autorități care, posibil, că sunt implicați în acest caz.

Potrivit denunțatorului, omul legii ar fi extorcat 2 000 lei pentru emiterea unei încheieri și netransmiterea pentru examinare a unui material acumulat pe un caz de furt comis în aprilie curent. Ofițerul de sector al Inspectoratului de Poliție Bălți ar fi primit banii printr-un intermediar, administratorul unei firme. Atât polițistul cât și complicele acestuia au fost reținuți fiindu-le înain-

tată învinuirea și se află actualmente în arest la domiciliu.

Pe acest caz a fost pornită o cauză penală în temeiul art. 324, alin. (2), lit. b), c) Cod Penal. Dacă vor fi găsiți vinovați, învinuiții riscă o pedeapsă cu închisoare de la 5

la 10 ani, cu amendă în mărimile de la 6000 la 8000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

Mită de mii de euro

Un avocat din Cimișlia, bănuțit de comiterea traficului de influență, a fost reținut de procurorii anticorupție. Acesta a pretins de la un inculpat, învinuit de răpirea unei persoane și întreținerea relațiilor sexuale cu o

persoană minoră, 3.000 de euro pentru a-i influența pe judecători să emită o sentință favorabilă în privința sa.

Avocatul a fost reținut după primirea unei tranșe de 500 de euro. El a fost plasat în izolatorul de detenție preventivă al CNA, procurorii urmând să decidă asupra necesității depunerii demersului

privind arestarea preventivă a avocatului.

Operațiunea de reținere a fost realizată de Procuratura Anticorupție, de comun cu Serviciul Protecție Internă și Anticorupție al MAI.

Pentru comiterea traficului de influență, legislația prevede o amendă de până la 80.000 de lei sau până la șase ani de închisoare.

Grad de invaliditate ca la târg

Șefa Consiliului teritorial pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă din Ungheni a fost reținută de ofițerii DGT Nord a CNA și procurorii anticorupție pentru extorcarea de mită. Femeia este bănuțită că ar fi pretins și luat 5000 de lei de la un localnic bolnav de diabet zaharat pentru a-i acorda grad de invaliditate.

Acesta s-a adresat cu o plângere la Direcția teritorială Nord a CNA în care a invocat acțiunile pretins ilegale ale șefei, iar ofițerii de urmărire penală au deschis un dosar în temeiul art. 324 Cod penal – corupere pasivă.

În urma măsurilor speciale de investigații, femeia a fost reținută după primirea banilor și escortată la sediul DGT Nord. Aceasta a fost re-

cunoscută în calitate de bănuțit și riscă până la 10 ani de închisoare dacă instanța o va decide asupra culpei funcționarei.

Direcția Generală Teritorială Nord a CNA face un apel prin intermediul mass-media, solicitând persoanelor care dețin informații despre eventuale acțiuni ilegale comise atât de conducerea, cât și de către membrii Consiliului teritorial pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă din Ungheni, să sune la numărul de telefon 078886829.

Rezervația „Suta de Movile”

Să ne cunoaștem baștina

Suntem în prag de sezon estival. Majoritatea dintre noi își fac deja planuri, unde să-și petreacă concediile, poate peste hotare. Desigur, că mult depinde de posibilitățile financiare, dar, am spune noi, și baștina ne poate oferi oportunități pentru vacanțe de neuitat, că și Moldova dispune de locuri pitorești, unele dintre ele fiind de unicat, chiar în plan internațional. Căci nu e vorba doar de a ne odihni și a ne relaxa, dar și de a ne cunoaște plaiul, patrimoniul său natural. Astăzi vă propunem o mică prezentare a rezervației „Suta de Movile”.

„Suta de Movile” este o rezervație naturală din apropierea Prutului, în Republica Moldova. Amplasamentul său este între satele Braniște și Cobani (raionul Glodeni), ocolul silvic Rîșcani, Avrămeni-Nagornoe, „Suta de Movile” prezintă un fenomen unic în spațiul dintre Prut și Nistru. În realitate, movilele sunt mult mai multe

decât o sută, peste 3500, ocupând o suprafață de circa 1072 ha, cu o lungime de peste 8 km și 2,3 km lățime. Cele mai multe dintre ele au înălțimi ce variază între 15 și 30 de metri (ultima numită „Movila Țiganului”) și

sunt dispuse paralel cu lunca Prutului.

Prima atestare documentară a acestui peisaj o găsim în 1716, în bineunoscuta lucrare „Descrierea Moldovei” a lui Dimitrie Cantemir, care îl numește „Centum monticulli”.

În anul 1927, s-a făcut pentru prima oară o cercetare și o descriere detaliată a complexului, pentru a explica formarea acestor movile. Unii savanți constată că „Suta de Movile” este unicul loc din Europa, unde sunt concentrate într-un număr atât

de mare recife submarine ale Marii Mediteraneene – bazine de apă terțiar, ce acoperea cu vreo 20 de milioane de ani în urmă teritoriul de azi al Republicii Moldova. Alți savanți consideră că movilele s-au format

datorită alunecărilor de teren și prăbușirilor care s-au produs, detășând repetat, sub formă de valuri, pachete de roci mobile ce constituiau inițial versantul terasei Prutului, iar inundațiile sezoniere ale Prutului au modelat periodic movilele dându-le forma respectivă.

Această ordonare a movilelor a născut o mulțime de legende care fac trimitere la civilizațiile demult apuse. Susținute de câteva descoperiri arheologice, ele au creat mituri că ar fi, în totalitate, morminte ale geto-dacilor. Băștinașii cred că movilele sunt ridicate demult, „de pe vremea turcilor, când a fost o bătălie prin aceste locuri”. Cercetările de ultimă oră au reliefat însă realitatea că ele sunt, de fapt, un fenomen

natural, deocamdată, neelucidat în toate aspectele sale. Între aceste movile se acumulează apa freatică și cea din precipitații atmosferice, formând pe alocuri mici lacuri.

Pe teritoriul, unde sunt amplasate movilele, și-au găsit refugiul și multe specii de plante deosebit de rare: ruscuța de primăvară, tartanul sau varza tătarească, dedițelul, stânjeneii, diverse specii de in, garofițele de câmp, zambila etc. Începând cu primele flori timide prevernale și până în zilele to-

ride de iulie, mulțimea plantelor de stepă înfloresc eșalonat, oferind în fiecare zi noi culori, noi aspecte, bucurând ochiul și sufletul cu farmecul lor.

Pe malul stâng al Prutului de Mijloc, „Suta de movile” vă așteaptă vizita în fiecare anotimp. Nu ezitați să dați curs acestei invitații și veți purta în suflet, pentru totdeauna, suvenirul imaginii unui monument al naturii cu valoare de unicat pe întreg mapamondul.

Abonarea 2015

Continuă abonarea pentru anul 2015 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Vitalie NICA - redactor, designer
Sergiu CARCEA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.
Dat la tipar 29.04.2015

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică